

EDUKACINIO PROJEKTO „JEI AKMUO PRAKALBĖTŲ“ PRAKTINIAI ASPEKTAI

Gražina Girdžiuvienė, Aušrelė Gesevičienė

Biržų rajono Pabiržės pagrindinė mokykla

El. paštas ggirdziuviene@gmail.com, ausrele.gesiene@gmail.com

Įvadas

Gamtamokslinis ugdymas pradinėje mokykloje organizuojamas taip, kad vaikai galėtų patirti pažinimo džiaugsmą, išmokyti dalyvauti sprendžiant įvairias problemas, susijusias tiek su gyvąja, tiek su negyvąja gamta, atsakingai priimtų sprendimus.

Pažinimo veikla turėtų būti įvairi, jos turinys įdomus ir patrauklus. Pažinimo užduotys nuolat keičiamos, kad vaikams būtų smalsu ir įdomu, kad jie galėtų ilgesniam laikui išlaikyti dėmesį. Organizuojant pasaulio pažinimo veiklą taip pat pasitelkiami žaidimai, vaidyba, piešimas, muzika, tautosaka, vaikų literatūra (žr. 1 literatūros šaltinį).

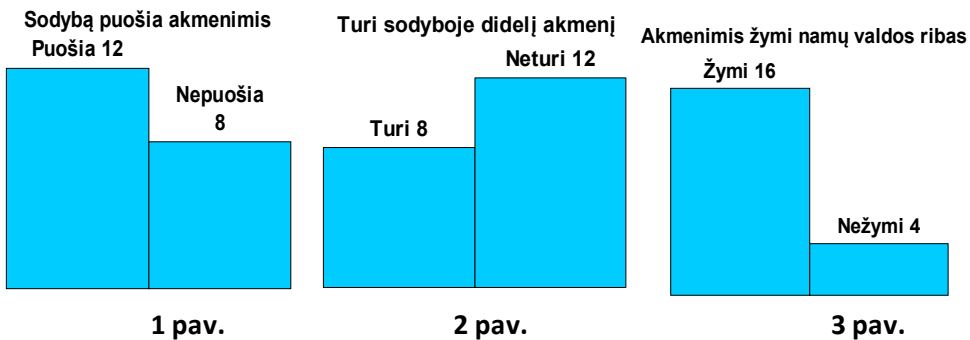
Antroje klasėje nagrinėta tema „Lietuvos akmenys“ mokiniams sukėlė daug klausimų. Nutarta į ją pasigilinti išsamiau. Pasitarus su mokinių tėveliais parengtas projektas „Jeį akmuo prakalbėtų“.

Pagrindiniai projekto uždaviniai: ugdyti norą sužinoti akmens istoriją, padėti vaikams suprasti gamtos poveikį žmogui ir žmogaus poveikį gamtai, mokyti pajusti akmens grožį.

Darbo eiga ir rezultatai

Mokinių ir jų tėvelių žinioms apie akmenis įvertinti paruošta anketa (žr. priedą). Iš viso Pabiržės pagrindinėje mokykloje mokosi 15 antros ir 18 ketvirtos klasės mokinių. Apklausta 20, t. y. 61 %.

Apibendrinus anketų rezultatus nustatyta, kad 60 % antros ir ketvirtos klasių mokinių sodybų yra puošiama akmenimis (žr. 1 pav.). 40 % šeimų savo sodybose turi vieną ar net kelis didelius akmenis (žr. 2 pav.). Pagal senovines tradicijas net 80 % apklaustųjų savo namų valdų riboženklis apdeda akmenimis (žr. 3 pav.).

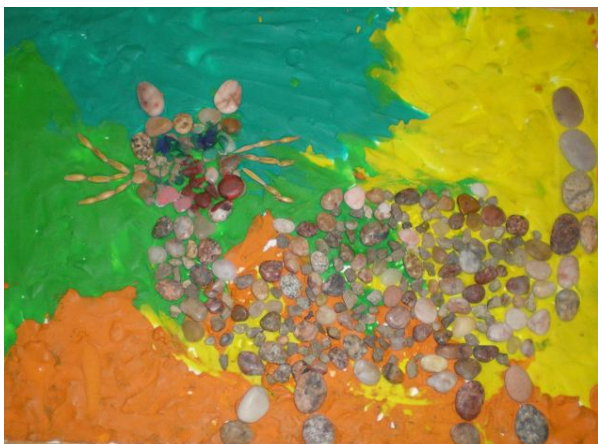
Paaikškėjo, kad kiekviena šeima turi kokių nors akmeninių statinių. Jų įvairovė gana didelė – nuo senovinių akmeninių tvartų, šulinių iki šiuolaikinių baseinų, įvairių papuošimo elementų.

Paaikškėjo, kad mokinių tėveliai nuo senų laikų atsimena burtų ir prietarų, susijusių su akmenimis. Keletas įdomesnių:

- Prie namo slenksčio dedamas didelis plokščias akmuo saugo namus nuo blogio, vagysčių, piktos akies.
- Namų valdos viename kampe turi stovėti didelis akmuo, kad prabėgantys šunys turėtų kur nusišlapinti ir gamtinių reikalų neatliktų ant augalų, medelių.
- Nakčiai prie galvos padėtas akmuo apsaugo nuo blogų sapnų.

Taip pat paaikškėjo, kad mokinių tėveliai mėgsta puošti savo gyvenamąją vietą akmenimis, todėl nutarta suruošti fotonuotraukų „Mūsų akmenys“ parodą. Šia paroda galėjo pasigėrėti visi mokyklos mokiniai.

Išanalizavus anketą, susidarytas tolesnės veiklos planas. Mokiniams

4 pav. Antros klasės mokinių darbelis iš akmenų

paskirta užduotis vasarą pasirinkti įvairaus dydžio akmenukų. Rudenį įvertinta akmenukų įvairovė ir nutarta juos panaudoti atliekant darbelius. II klasės mokiniai, naudodami popierių, plastiliną ir akmenukus, darė įvairius paveikslėlius, sukonstravo didelį šulinį. Ketvirtokai įvairiais raštais margino akmenukus. Surengta darbėlių paroda (žr. 4 pav.).

Darbas su akmenukais mokiniams sukėlė dar daugiau įvairių klausimų: iš ko sudaryti akmenys, kokių formų jie būna, kur yra didžiausi akmenys ir kaip jie

atsirado? Siekiant atsakyti į šiuos ir kitus klausimus pasitelkta geografijos mokytoja Alvyda Kaminskaitė. Ji vaizdžiai papasakojo apie didžiausius Lietuvos akmenis, priminė legendas apie juos. Remdamiesi šiuo pasakojimu mokiniai išleido standą „Didžiausi Lietuvos akmenys“. Mokytoja, pastebėjusi tokį vaikų smalsumą, nutarė papasakoti apie sakralines vietas ir jose esančius akmenis. Tai paskatino pradinukus išleisti standą „Sakralinės vietos ir akmenys“.

II klasės mokiniai rinko mįsles ir patarles, jas iliustravo piešiniais. Ketvirtokai taip pat rinko mįsles, patarles, dainas, priežodžius apie akmenis ir išleido knygutę „Viskas apie akmenis“.

Mokiniai norėjo sužinoti, ką akmuo reiškė senovės lietuviams. Ar tai buvo tik statybos ir kovos priemonė? Gal akmuo turėjo ir gilesnę reikšmę? Mokiniai medžiagą rinko skaitydami knygas, naudodamiesi internetu, o susirinkę noriai dalijosi surinkta informacija. Informacijos surinkta labai daug, tačiau geriausiai į šiuos klausimus atsako mintys iš Algirdo Budreckio straipsnio „Senovės lietuvių tikėjimas ir jų pasipriešinimas krikščionybei“ žurnale „Aidai“ (žr. 2 literatūros šaltinį): „Ir medžiai, ir akmenys buvo gerbiami ne dėl savo kokių nors gerų ypatybių. Jiems buvo skiriama ypatinga reikšmė todėl, kad jie buvo tarpininkai tarp dievų ir žmonių. Iš to ir kilo akmens ir medžių animistiniai kultai.“

Apibendrinimas

Projekto metu mokiniai užsiėmė įvairia veikla: kūrė ir apibendrino anketas, rinko medžiagą iš knygų, žurnalų, interneto, naudodamiesi susirinktais akmenėliais piešė, atliko darbelius, fotografavo, klausėsi pasakojimų ir pristatymų, patys rengė standus, išleido knygutę „Viskas apie akmenis“. Įgytomis žiniomis dalijosi su kitų klasių mokiniais.

Veikla buvo plati ir įvairiapusiška. Visa tai galėjo atlikti tik grupė moksleivių, dirbdama kartu ir ne butaforiškai, o realiai. Labai svarbu, kad mokiniai bendradarbiavo ne tik su savo bendraamžiais, bet ir su kitų klasių mokiniais. Tai leido įveikti psichologinę amžiaus ribą tarp vyresnių ir jaunesnių mokinių. Kitas labai svarbus aspektas – tai, kad mokiniai gana drąsiai bendravo su mokytojais ir kitais suaugusiaisiais. Visa tai mokiniams parodė teigiamas komandinio darbo puses.

Projekto metu mokiniai atliko tiriamuosius ir kūrybinius darbus. Jie leido padaryti pirmuosius žingsnelius tiriamajame kūrybiniame darbe. Taip dirbdami toliau jie įgijo komandinio ir kūrybinio darbo įgūdžių ir galės geriau integruotis į visuomenę ne kaip eiliniai vykdytojai, bet kaip kuriančios asmenybės. Aišku, tai tik pradžia, bet dirbant kūrybiškai žingsnis po žingsnio net ir pradinėje mokykloje galima daug pasiekti.

Literatūra

Švietimo plėtotės centras prie Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos. „Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos“ (2008). Vilnius.

Budreckis A. (1987). Senovės Lietuvių tikėjimas ir jų pasipriešinimas. Prieiga internete: www.aidai.us/index.php (žiūrėta 2012-10-29).

Priedas

Mieli tėveliai,

II ir IV klasių mokiniai šiais mokslo metais vykdo projektą „Jei akmuo prakalbėtų“. Būsime dėkingi, jei Jūs atsakysite į mūsų klausimus.

1. Ar savo sodybą puošiate akmenimis?
2. Ar turite savo gyvenamoje teritorijoje didelį akmenį?
3. Ar akmenimis žymite namų valdos ribas?
4. Ar turite akmeninių statinių (akmeninės tvoros, tvartai ir pan.)? Išvardinkite.
5. Ar žinote gydymo būdų, kuriuose naudojami akmenys ir gintaras? Jei žinote, aprašykite.
6. Ar turite papuošalų ir paveikslų iš akmenukų, gintaro? Jei turite, tai kokių?
7. Kaip jūsų tėvai ar seneliai aiškina akmenų iškilimą po žiemos?
8. Kodėl, jūsų nuomone, kapinėse dažniausiai statomi akmeniniai paminklai?
9. Gal žinote kokių nors burtų ar prietarų, susijusių su akmenimis? Jei žinote, aprašykite.

Dėkojame už sugaištą laiką

Summary

THE EDUCATIONAL PROJECT'S "IF STONES TALKED" PRACTICAL ASPECTS OF REALIZATION

Gražina Girdžiuvienė, Aušrelė Gesevičienė

Biržai District Pabiržė Lower Secondary School

Science education in primary school is organized in order to allow children to experience the joy of learning, start to participate in solving various problems in terms of both living and inanimate nature, make responsibly adopted decisions.

During the project, students performed a variety of activities: created and generalized polls, collected material from books, magazines, the Internet, painted and made crafts using the stones they had collected, took photographs, listened to stories

and presentations, organized stands, released book "Everything about Stones". Pupils have shared their new knowledge with other students.

Activities have been extensive and diverse. All of them could have been accomplished only by a group of students actually working together. Fictional cooperation would not have worked out. It is very important to note that students had the opportunity to work together not only with their peers but also with other classes. This has allowed pupils to overcome the psychological age boundary between older and younger students. Another very important aspect is the fact that the students were bold enough to keep a contact with teachers and other adults. Succession in these tasks has shown students the positive side of teamwork.

During the project students conducted research and creative work. First students' steps in the research–creative work have been made. If pupils will keep on performing in this kind of activities further, they will acquire teamwork skills and creativity which will help them to integrate into society not as ordinary performers but as developing personalities. Of course this is only the beginning. However, creative gradual work can lead to great achievements even while studying in elementary school.

Key words: stone, cooperation.

EKOLOGINĖS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS PRIEŠMOKYKLINĖJE GRUPĖJE: METODAI IR GALIMYBĖS

Rūta Jacevičienė, Irena Vežbickienė

Vilniaus lopšelis-darželis „Bitutė“, Vilnius

El. paštas ruta.jaceviciene@gmail.com, irenavezbickiene@gmail.com

Įvadas

Augdamas vaikas mokosi ieškoti, kaupti, sisteminti, patikrinti ir skleisti gautą informaciją, susipažįsta su įvairiomis technologinėmis priemonėmis. Vaikas apsupamas informacijos įvairove. Parenkamos natūraliausios ir labiausiai paplitusios informacijos reiškinių formos. Šiuo metu nemažai dėmesio skiriama informacinėms technologijoms ir jų taikymui ugdomajame procese, nes vaikai tuo labai domisi. Jie gali atrasti aktualių, individualių užduočių arba pasirenka jiems patraukliausią darbo dalį.